Conclusies, bevindingen en aanbevelingen uit het thematisch onderzoek
'De voorbereiding op hulpverlening na een terroristische aanslag'
van de Inspectie van Justitie en Veiligheid & reactie/voorstel VRG

Crisisbeheersing Veiligheidsregio Groningen (VRG)
Januari 2020

In het thematisch onderzoek 'De voorbereiding op hulpverlening na een terroristische aanslag' (zie bijlage) stelt de Inspectie de volgende vraag centraal: Hoe bereiden veiligheidsregio's zich voor op terrorismegevolgbestrijding (TGB)[1]?

Eindconclusie:

Alle veiligheidsregio's (hierna: vr's) besteden aandacht aan de voorbereiding op TGB. Zij doen dit in verschillende tempo's en op verschillende manieren. Met name de vr's waar de grote steden in zijn gelegen zijn actief. Dat er verschillen zijn tussen vr's is niet vreemd gegeven het feit dat de voorbereiding een verantwoordelijkheid is van het lokaal gezag. De Inspectie concludeert echter dat een aantal verschillen risico's oplevert. Zo wisselt de oefenfrequentie tussen vr's en is sprake van regionale verschillen in werkwijzen wat betreft het voor dit scenario ontwikkelde ringenmodel. Ook is sprake van verschil in de beschermende middelen van de hulpdiensten. Goed geoefend personeel is van wezenlijk belang om goed op te kunnen treden. De verschillen in omgang met het ringenmodel kunnen nadelig zijn wanneer er interregionaal samengewerkt moet worden. Bij een grootschalige aanslag ontstaat die behoefte naar verwachting snel in verband met de (inter)nationale uitstraling en de benodigde capaciteit. De Inspectie concludeert dus dat er verschillen kunnen ontstaan in de aan burgers geboden hulpverlening en de veiligheid van het personeel.
Verder constateert de Inspectie dat de grondslag om de voorbereiding op TGB op een bepaalde manier in te vullen – het bepalen van de noodzaak van voorbereiding – zich momenteel typeert door diversiteit. Met name hier is volgens de Inspectie meer uniformiteit noodzakelijk omdat de diversiteit momenteel niet goed onderbouwd is. De verschillende uitkomsten van de risico-inschattingen worden namelijk veroorzaakt door de verschillende methoden en zienswijzen van vr's en zijn daardoor moeilijk te objectiveren. Daarbij geldt dat de impact van een terroristisch incident naar verwachting niet verschilt per vr.
Tot slot concludeert de Inspectie dat op dit moment keuzes in de risico-inschatting en planvorming niet volledig doorwerken in het oefenbeleid. Concreet betekent dit dat in planvorming wel wordt benoemd dat dit scenario bepaalde kenmerken heeft maar dat deze vervolgens niet allemaal worden beoefend. Het is de Inspectie ook niet gebleken waarom dit dan niet wordt beoefend. De Inspectie oordeelt dat hetgeen als bijzonderheid in plannen benoemd wordt ook geoefend moet worden dan wel dient onderbouwd te worden waarom de vr dat niet nodig acht.

Aanbevelingen aan vr's van de Inspectie n.a.v. de bevindingen:

Risico-inschatting verschilt te veel tussen vr's *(p.8-9)*
Aanbeveling aan alle vr's: draag zorg voor een beter onderbouwde risico-inschatting, zowel waar het gaat om de kans op een terroristische aanslag als de mate waarin extra voorbereiding noodzakelijk is.

Verschillen in optreden tussen vr's *(p.9-11)*

- Aanbeveling aan alle vr's: draag zorg voor dezelfde interpretatie en uitleg van het ringenmodel in alle veiligheidsregio's en beoefen dit;

[1] De politie – en ook andere organisaties - spreekt in haar beleid van grof en extreem geweld. Dit omdat niet altijd duidelijk is of sprake is van terrorisme. Een aantal veiligheidsregio's heeft deze definitie overgenomen in hun beleid.

VRG wil bij een (dreigende) ramp of crisis, waar ook grof en extreem geweld onder valt, een daarop afgestemde, adequate crisisorganisatie ingericht hebben.

- Aanbeveling aan alle vr's: draag zorg voor een gelijkwaardige uitrusting van personeel bij een gelijksoortige rol tijdens het optreden;
- Aanbeveling aan alle vr's: geef de oefeningen met een terroristisch scenario zo vorm dat de in de plannen benoemde bijzonderheden voldoende aan bod komen;

Vr's kunnen meer van elkaar leren *(p.11-12)*
Aanbeveling aan alle vr's: maak gebruik van de lessen die andere vr's hebben getrokken uit oefeningen met een terroristisch scenario

PDCA-cyclus *(p.12)*
Aanbeveling aan alle vr's: zorg ervoor dat gemaakte keuzes volledig doorwerken in vervolgstappen conform de PDCA-cyclus.

De evaluatie van de Wvr *(p.12-13)*
Geen aanbevelingen voor vr's.

<u>Reactie Veiligheidsregio Groningen ten aanzien van de aanbevelingen</u>:

VRG stelt voor om ten aanzien van het niveau van voorbereiding op grof en extreem geweld (waaronder terrorisme), te kiezen voor het Basis+ niveau. Daarmee beoogt VRG bij alle brandweermedewerkers bewustwording te creëren omtrent grof en extreem geweld. Tevens wordt iedere brandweermedewerker geleerd op goede wijze EHBO-middelen te gebruiken, waarbij op iedere tankautospuit van de brandweer een nieuwe standaard EHBO-tas wordt gelegd. Deze bevat naast de spullen die bekend zijn ook een aantal spullen die gebruikt kunnen worden bij grote verwondingen. Deze kunnen gebruikt worden bij ongevallen met eigen personeel, aangezien met grote en zware materialen wordt gewerkt, maar ook na incidenten zoals grof en extreem geweld. Tevens zijn deze middelen goed bruikbaar bij verwondingen van slachtoffers van aardbevingen en gasexplosies. Medewerkers van VRG en haar partners worden bij grof en extreem geweld geïnformeerd over het genoemde ringenmodel. Wij hebben dit model tevens opgenomen in de planvorming, waar momenteel samen met de veiligheidsregio's Fryslân en Drenthe de laatste hand aan wordt gelegd. Wanneer gereed zal conform dit plan geoefend worden. Met het conceptplan is binnen Veiligheidsregio Fryslân al geoefend en de zogenoemde 'lessons-learned' zijn meegenomen in de definitieve versie van de planvorming. Het vastgestelde keuzeniveau wordt eveneens samen met onze crisispartners vastgesteld.

Vanuit multidisciplinair verband wordt voor de regio Groningen geadviseerd het niveau van voorbereiding op grof en extreem geweld, waar terrorisme ook onderdeel van uitmaakt, op Basis+ te zetten. Hierbij is rekening gehouden met het risicoprofiel en de ambitie die VRG heeft. Bij Basis+ wordt bewustzijn gecreëerd omtrent grof en extreem geweld.

Indien VRG te maken krijgt met grof en extreem geweld, dient gewerkt te worden volgens een aantal uitgangspunten. Deze staan genoemd in de Brancheopvatting Brandweer Grof en Extreem Geweld. Specifiek wordt hierbij aandacht gevraagd voor de *commanders intent*. In geval van grof en extreem geweld dienen alle hulpverleners zich hieraan te houden. De *commanders intent* kan als volgt worden samengevat:

- richt je op het redden van zoveel mogelijk slachtoffers, de groep gaat boven het individu;
- verplaats slachtoffers snel naar veilig gebied;
- risico's zijn niet uit te sluiten, maak hier situationeel een afweging in;

- schaal op naar grootschalig (multidisciplinair) optreden;
- houd zo lang mogelijk vast aan de standaardprocedure.

Door de *commanders intent* vast te stellen dienen hulpverleners deze te kennen en te hanteren. Om de *commanders intent* bekend te maken op operationeel en tactisch niveau, zal deze onderdeel worden van de planvorming middels multidisciplinaire informatiekaarten Grof en extreem geweld.

Alle hulpdiensten bereiden zich voor op grof en extreem geweld. Iedere dienst doet dat op zijn eigen manier. Dat is ook logisch, aangezien de verschillende hulpdiensten andere rollen hebben en ook optreden in verschillende gebieden. Zo treedt alleen de politie op in de 'hotzone' (het gebied waar mogelijk nog aanslagplegers actief zijn). Maar het vaststellen van het voorbereidingsniveau is wel essentieel, zodat hulpdiensten van elkaar weten wat zij doen en kunnen in geval van grof en extreem geweld.

VRG heeft voor een goed en nuchter voorbereidingsniveau gekozen, passend bij het risicoprofiel gebaseerd op een realistische risico-inschatting. Uiteraard houden wij vinger aan de pols (onder andere m.b.v. het dynamisch risicoprofiel van VRG).